

Natur och Miljö

Natur och Miljö rf:s

VINDKRAFTSPOLICY

Utbyggnaden av vindkraften kräver bättre reglering och ekologiskt helhetstänk

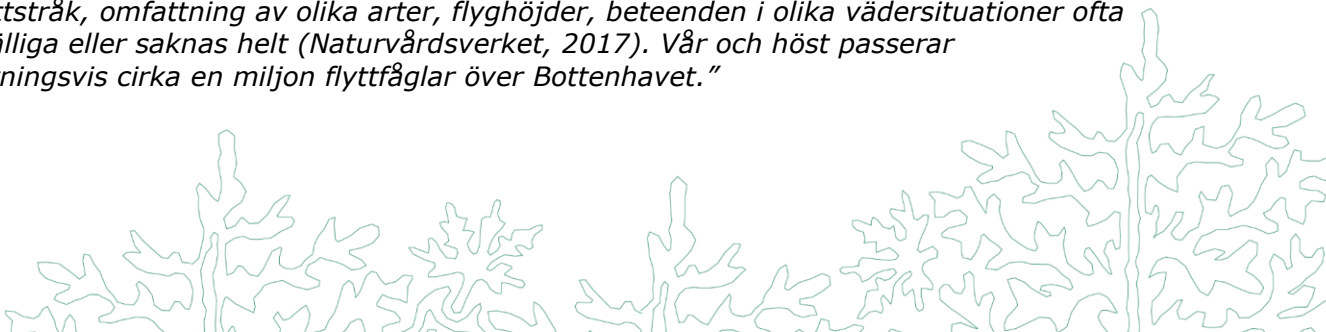
En utveckling av förnybara energikällor är nödvändig för den gröna omställningen, samtidigt som förnybara källor leder till en decentralisering av energiförsörjningen, vilket minskar på sårbarheten i vår energiproduktion. Vid utbyggnaden av förnybar energi måste man alltid ta samtliga miljöaspekter i beaktande. Det är viktigt att visa, med stöd av oberoende forskning, att utbyggnaden inte leder till en förvärrad situation för natur och miljö, varken lokalt eller globalt. Vindkraften bör byggas så att de negativa effekterna på miljö och natur minimeras under alla led av verksamheten. Det är viktigt att kunna ställa in eller ändra planerna på uppförandet av en anläggning om de inledande undersökningarna påvisar att projektet ger en försämring på miljö och natur.

Det planeras och byggs ut mera vindkraft i dag än någonsin tidigare, både till havs och på land. Den enskilt största andelen remisser från myndigheter som Natur och Miljö mottagit i år har berört planerad utbyggnad av vindkraftverk. Vindkraften byggs ut kraftigt framför allt längs Östersjökusten från Åland till Bottenviken och på land i Österbotten. Även på svenskt vatten planeras det mycket mer vindkraft i Östersjön. Höjderna och omfattningen på vindkraftsparkerna har vuxit betydligt. Den normala höjden för ett vindkraftverk i dag är cirka 350 meter.

Vindkraftsparkerna och infrastrukturen som förbinder kraftverken och elnätet hotar splittra skogar, rekreatiomsområden och fåglars flyttstråk. Många undervattenskablar ska dras längs med havsbotten. Att ta tillvara den förnybara vindens kraft i ökad utsträckning är ändå förnuftigt i jämförelse med många andra energikällor. Det är nödvändigt att vindkraften byggs ut om vi ska ersätta de fossila energikällorna och skogsbaserad energi i vårt land, i synnerhet i en situation där trafiken, industriprocesser och uppvärmningen av hus elektrifieras. Utbyggnaden av vindkraften behöver ändå ske reglerat och möjligast kreativt utifrån ett ekologiskt helhetstänk.

Vad gäller havsvindkraften så får den inte byggas på sådana platser som utgör en fara för Östersjöns hotade sjöfågelbestånd, flyttfåglar och övriga fågelarter. Det behöver också säkerställas att placeringen av vindkraftsparkerna inte på något vis stör eller hotar Östersjöns låga bestånd av strömming, vandrande havslax och eller andra fiskarter och vattenlevande organismer.

”Utmed hela Östersjökusten löper ett allmänt känt och omfattande flyttfågelsträck i nord-sydlig riktning under vår och höst, även om det råder stora kunskapsluckor och detaljer kring flyttstråk, omfattning av olika arter, flyghöjder, beteenden i olika vädersituationer ofta är bristfälliga eller saknas helt (Naturvårdsverket, 2017). Vår och höst passerar uppskattningsvis cirka en miljon flyttfåglar över Bottenhavet.”

Marina däggdjur kan påverkas av buller under byggtiden, och ljud kan färdas långa sträckor i vatten. Det finns endast bristfälliga vetenskapliga underlag om vindkraftens inverkan på till exempel flyttande fladdermöss och insekter. Det vore viktigt att i miljökonsekvensbedömningarna utreda noggrannare hur olika fiskarter och de andra arterna i området kan påverkas av att vindkraftverk byggs till havs.

Natur och Miljös styrelse slog fast på sitt möte i juni 2023 att det är viktigt att fästa mer uppmärksamhet vid följande aspekter i utbyggnaden av vindkraften:

- Ekosystemperspektivet; vindkraften får inte försämra naturvärdena, däribland livsmiljöer och vandringskorridorer för olika arter.
- Alternativ till biologiskt värdefulla skogsområden för landbaserad vindkraft bör prioriteras, såsom färdigt förstörda områden för infrastruktur, hamnar och industriområden.
- Multifunktionalitet ska främjas på områden som byggs ut med vindkraft. Till exempel biodiversitetsängar i kombination med solenergi eller omgivande odlingar kunde kombineras med vindkraften. Vindkraft får inte utesluta andra former av ekologiskt ändamålsenlig samexistens på de mark- eller havsområden som berörs. I planeringsskedet bör man främja ökad samexistens för maximal ekologisk nytta.
- Havsvindkraftverk bör korrelera till de havsplaner som har gjorts upp för området.
- Beträffande lagen om frivillig ekologisk kompensation och kraven om återställande av natur efter nedlagd verksamhet bör ekologisk kompensation i närområdet prioriteras.
- Avsaknaden av sådan bindande reglering som kunde styra upp en mera hållbar utbyggnad av vindkraften är en stor brist som behöver åtgärdas.
- Den rådande regionala förskjutningen och koncentrationen av utbyggnaden längs den finska västkusten skapar ett förhållandevis stort tryck på också värdefulla naturområden i de här regionerna. Det är viktigt att också de regionala myndigheterna i tillståndsprocesserna med bättre verktyg för reglering ges möjlighet att styra planeringen. Fokus bör ligga på sameffekterna av de olika utbyggnadsplanerna regionalt, i tillägg till de enskilda kommunala myndigheterna, som ju inte berörs av helhetsbilden utanför den egna kommunen.
- På grund av vindkraftens decentraliserade karaktär och intrången i naturen som utbyggnaden för med sig, existerar det fysiska gränser som bör beaktas och vägas mot landets behov av el och energieffektiva lösningar.

Natur och Miljös styrelse beslöt på sitt möte den 14.3.2024 att i vindkraftspolicyn hänvisa till den internationella metaanalysen över landbaserade vindkraftens påverkan på fåglar, fladdermöss och däggdjur från 2023. Läs mer här: [How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? - A systematical review](#).

Kommande resultat av det pågående Vindvilt (WindLife/Tuuliriista) projektet ska också följas upp. I projektet samarbetar Naturresursinstitutet LUKE med 14 vindkraftsbolag om vindkraftens påverkan på de så kallade direktivarterna, det vill säga varg, skogsren och kungsörn. Läs mer om projektet här: [VINDVILT | Naturresursinstitutet \(luke.fi\)](#).

